

ЗБОРНИК РАДОВА ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У НИШУ
XLIII/2003

Мр Марина Димитријевић

РЕФОРМА ПОРЕСКЕ АДМИНИСТРАЦИЈЕ
У САВРЕМЕНИМ УСЛОВИМА

UDK 336.2.022:338.246.025.88

Рецензент: Проф. др Милева Анђелковић

Апстракт

Овај рад се бави проблематиком реформе пореске администрације у савременим условима и оствареним резултатима. У центру пажње су битне промене извршене у организацији, управљању и контроли рада пореске администрације. Видна пажња је посвећена и односу пореске администрације и пореских обвезника

и новим тенденцијама у реформи пореске администрације. Аутор у раду даје општи осврт на стање у пореским администрацијама земаља у транзицији, као и посебан критички осврт на стање у Пореској управи Србије и предлог даљих праваца њене реформе.

Кључне речи: реформа пореске администрације, тенденције у реформи пореске администрације, пореске администрације земаља у транзицији, Пореска управа Србије.

*Мр Марина Димитријевић*¹

РЕФОРМА ПОРЕСКЕ АДМИНИСТРАЦИЈЕ У САВРЕМЕНИМ УСЛОВИМА

Увод

Модерно доба је доба великих изазова. Велика мобилност капитала и снажан процес глобализације праћени су бројним тешкоћама опорезивања одређених сектора, што администрирање пореским системом чини сложенијим, и софистицираном компјутерском технологијом која тражи пореску администрацију са флексибилном структуром која је оспособљена да ефикасно обавља своје функције. Питање ефикасне пореске администрације је изузетно значајно као компонента пореске (фискалне) политике у макроекономском оквиру.

Порески систем и пореска политика су комплексни и њима се не може лако управљати јер имају вишеструке циљеве и разноврсне ефекте. Дobar порески систем мора бити економски исплатив, једноставан за примену, флексибилан, политички прихватљив и праведан. Јединствена примена пореских закона је основно полазиште у администрирању пореза на начин којим се подржава професионализам и интегритет институције пореске администрације.

Спорији привредни раст у свету узрокован између осталог и услед повећања пореза и (или) буџетског дефицита изазвао је реформу јавног сектора уз очекивања да се уз мање трошкове администрације (економичност) оствари

¹ Асистент Правног факултета у Нишу.

већа корисност (ефикасност) у раду. Реформом јавног сектора обухваћена је и пореска администрација и управљање пореским поступком, управо из разлога што одсуство добро организоване пореске администрације и одговарајуће дефинисаног пореског поступка ствара простор за значајну пореску евазију.

1. Нови концепт рада пореске администрације у развијеним земљама

Пореске администрације се, примењујући пореске прописе који су одраз пореске политике и њених циљева, сусрећу са различитим окружењем, праксом и пореском културом у својим земљама. Поред обезбеђења прихода буџету пореска администрација има и важну улогу у промовисању добровољне сагласности обвезника у испуњавању њихових пореских обавеза. Циљеви пореске политике, јавна подршка приоритетима Владе и спремност пореских обвезника да се повинују пореским правилима су кључни фактори који утичу на успешност пореске администрације у остварењу овог задатка.

У демократском друштву, пореска администрација добија нову улогу - она је пре организација за финансијске услуге, него оно што је донедавно била, искључиво јавна институција. За разлику од приступа по коме су у дугогодишњој пракси пореске администрације у фокусу били порески приходи, савремена орјентација у раду пореске администрације усмерена је ка тржишту са стратегијским истицањем метода рада на унапређењу односа са пореским обвезницима.² То заправо значи успостављање новог обрасца у јавном управљању,³ у коме се акценат ставља на ефикасност, економичност и квалитет услуга које пореска администрација пружа пореским обвезницима. Традиционални став и понашање пореске администрације се мењају у правцу сарадње, давања савета, прецизирања и заштите права обвезника пореза.⁴

² Хасиба Хрустић, Пореска администрација - управљање ризицима, Рачуноводство, бр. 12, 2002, стр. 75-76

³ Успостављање оваквог обрасца логичка је последица прилагођавања новонасталим променама. С једне стране, демократске промене, економски и социјални развој, буџетски дефицит утицали су да се услуге јавног сектора у приличној мери смање, док с друге стране, порески обвезници желе ефикаснији јавни сектор за плаћене порезе те се стога више опирају испуњењу пореских обавеза. Вид.: Хасиба Хрустић, Нове тенденције у реформи пореске администрације, Правни живот, бр. 10, 2002, cit. стр. 373

⁴ Вид. више: Марина Димитријевић, Порески поступак у функцији остварења права обвезника пореза, Пореске реформе у Републици Србији - примена пореза, зборник

Унапређење рада и сарадња са пореским обвезницима су стални задаци пореске администрације у циљу промовисања позитивног става према пореском систему и његовог успешнијег функционисања. Све чланице ОЕЦД практикују израду извештаја са оценама пореских обвезника о раду пореске администрације. Модерне пореске администрације перманентно промовишу мере за јачање свог угледа и интегритета. Улога пореског public relations је незаобилазна, јер је пореска администрација толико прихваћена од стране обвезника колико је способна и спремна да им омогући да на брз, једноставан и ефикасан начин испуне своје обавезе, односно заштите своја права и правне интересе.⁵

У развијеном свету пореске администрације користе организацију, методе рада и ефикасног управљања које примењује не само модерна јавна управа већ и корпорације јер је утицај међусобног прожимања очигледан и значајан.

Порески службеници морају да поштују законе и правила своје службе јер је њихов рад од изузетног значаја за друштво. Порески обвезници требају да буду уверени у то да је рад пореских службеника законит и објективан.⁶

Стварање коректних односа између пореских субјеката остварује се у мери у којој је пореска власт способна да законима и применом пореза реализује порески систем без већих тензија, а то значи да конципира и примени порески систем који представља уравнотежење у смислу једнаког третмана права и обавеза пореских обвезника.⁷ То је и најбољи начин за смањивање злоупотреба од стране пореских обвезника и за смањивање избегавања и утаје пореза у националним и међународним оквирима.⁸

радова (књига 2), едитор Јован Горчић, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Проинком Београд, Београд, 2003, стр. 96-100

⁵ Улога специјализованих пореских судова и омбудсмана у области заштите права обвезника пореза је велика. Вид. више: *Ibid.*, стр. 102-103

⁶ Концепт организовања пореске администрације као дела јавног сектора, који је често неефикасан и са ниским зарадама запослених, најчешће недовољно компетентних у обављању послова (што утиче на корупцију) у развијеним земљама тржишне привреде је већ дужи временски период напуштен.

⁷ Порези се требају примењивати на коректан и правичан начин уз минимална ометања одлука на микро и макро нивоу и уз уважавање захтева да примена пореза не узрокује претеране трошкове пореским обвезницима и пореској администрацији.

⁸ Милева Анђелковић, Ефекти опорезивања и сузбијање пореске евазије, Пореске реформе у Републици Србији - примена пореза, зборник радова (књига 2), едитор

Реформе пореске администрације, спроведене у последњих педесет година, имале су за циљ да елиминишу арбитарност, утицај политичких група и корупције; сниже трошкове администрација; побољшају ефикасност у раду; побољшају квалитет услуга које администрација пружа пореским обвезницима и информисаност обвезника о пореском систему; повећају расположиве, благовремене и поуздане информације за доношење одлука; обезбеде професионалност у раду пореског особља. Видна пажња је посвећена питањима контроле рада пореске администрације (унутрашња и спољна контрола) и руковођења пореском администрацијом. Општа тежња свих предузетих активности у реформама је постизање макроекономске стабилности и реконструкција пореског система тако да систем наплате буде што једноставнији.

Главни изазов који стоји пред пореском администрацијом је како да се на одговарајући начин прилагоди променама пореских прописа и потребама пореских обвезника а да при томе задржи доследност основних принципа квалитетног рада.

Циљеви и планови рада пореске администрације се могу разликовати у зависности од промене услова и околности, потреба и приоритета и уочених појава, али би у њима стално морала бити укључена проблематика квалитета и едукације пореског персонала, развоја информатичке технологије пословања и организације. У овим процесима у свакој држави, под утицајем екстерних и интерних чиниоца, треба очекивати промену пореске администрације, пореских прописа и судства које одређује санкције за пореске деликте, али и промену, развој и усавршавање порескоправних односа, права пореских обвезника, јачање разних облика удруживања пореских обвезника, развој културе опорезивања.

Уколико се очекује успешно деловање пореске политике морају се имати у виду одређена административна ограничења. Важно је идентификовати специфична уска грла и сметње које умањују ефикасност рада пореске администрације.⁹ Ефекти пореске политике не могу бити задовољавајући ако су порески закони као њен израз сложени за администрацију.

Јован Горчић, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Проинком Београд, Београд, 2003, cit. стр. 173-174

⁹ Carlos Silvani, Katherine Baer: Designing a Tax Administration Reform Strategy: Experiences and Guidelines, IMF Working Paper WP/97/30, IMF, Washington, D.C.

Пореска политика и пореска администрација су у односу у којем постоји међусобан повратан утицај.¹⁰ Непостојање координације или недостаци у координацији у активностима припреме предлога пореских закона са пореском администрацијом често компликују њихову примену у пракси. Објективне могућности пореске администрације да примењује пореску политику утичу на ниво наплате пореза.

Добри порески закони су потребни и пореској власти и пореским обвезницима. Последне две деценије прошлог века су и обележене напорима да се савремени порески системи учине разумљивијим за пореске обвезнике.

Да би порески закони наишли на разумевање и подршку пореских обвезника и да би могли ефикасније да се примењују не смеју бити бременити нејасноћама, стручним промашајима и неусклађени са другим правним прописима. У супротном ће наићи на одбојност и уместо респектовања подстицаће тражење празнина за додатну пореску евазију.¹¹

2. Тенденције у реформи пореске администрације

Уважавајући мишљење неких експерата ММФ-а да је у суштини пореска политика представљена кроз функционисање пореске администрације, у протеклој деценији у реформама пореске администрације, пажња је била усмерена на организациону структуру пореске администрације и то на питања у вези са: организацијом наплате пореза; важним организационим питањем да ли пореска администрација и царинска администрација треба да буду у оквиру Министарства финансија или самосталне организације; избором организационе структуре пореске администрације и оптималним бројем организационих јединица (пореских служби) у оквиру ње.

¹⁰ Вид. више: Angelo G. A. Faria, Zehtu M. Yucelik, *The Interrelationship Between Tax Policy and Tax Administration*, Tax Policy Handbook, Edited by Parthasarathi Shome, Fiscal Affairs Department, IMF, Washington, D. C., 1995, p. 267–272

¹¹ У том смислу вид.: Јован Ранковић, Слабости и недостаци Закона о пореском поступку и пореској администрацији и правци усавршавања, *Пореске реформе у Републици Србији - примена пореза*, зборник радова (књига 2), едитор Јован Горчић, Унивезитет у Нишу, Правни факултет, Проинком Београд, Београд, 2003, стр. 115-125

Важно питање у вези организације наплате пореза је да ли би надлежност у погледу извршавања послова наплате требала да буде централизована или децентрализована. Будући да децентрализована пореска администрација проузрокује додатне трошкове и неопходно предузимање активности координације, поделе и размене информација између различитих нивоа власти треба размислити да ли је и колико таква администрација прихватљива за економски неразвијене земље.

На тенденцију осамостаљивања пореске и царинске администрације од Министарства финансија формирањем независних организација утицала је, између осталих, тежња да се на овај начин избегне политички утицај на њихов рад. Друга значајна тенденција је уједињење предходно одвојене пореске и царинске администрације. Циљеви ове интеграције су побољшање квалитета услуга, прилагођавање новим трендовима у међународној трговини, повећање ефикасности кроз установљење заједничке ревизије и истраживања, као и комбинација заједничких функција запосленог особља.

Администрирање пореских закона је најчешће организовано по функционалном моделу (иначе постоје још три модела организационе структуре пореске администрације - према врсти пореза, према врсти пореског обвезника, мешовити)¹² који укључује посебну организациону јединицу за велике пореске обвезнике и чврсту хијерархијску повезаност између организационих делова.

Један од важних закључака спроведених реформи пореске администрације је да савремено организована пореска администрација захтева обезбеђење хијерархијско јасно постављеног система управљања, па је у том смислу учињена подела оперативних задатака и одговорности за њихово извршење и ригорозна подела између надлежности главне управе и подређених сектора и организационих јединица у њима.

Промене настају и у руковођењу пореском администрацијом кроз обавезно доношење годишњих програма рада од стране саме администрације који укључују план остварених прихода, број контрола, услуга пореским обвезницима, примену усвојених правила и стандарда у раду.

¹² Вид. више: Н. Mintzberg, "Organization Design: fashion or fit?", Harvard Business Review, January/February, 1981, p. 103-116

Управљање пореском администрацијом захтева функционалан систем извештавања, односно благовремене, валидне, поуздане и легитимне податке о изворима прихода по делатностима, локалитетима и категоријама пореских обвезника, потребне за различите врсте анализа, предлоге за корекцију пореских прописа и предузимање одређених мера што се једино може обезбедити преко пореског информационог система (ПИС), чије је увођење императив садашњег времена. ПИС може да пружи статистичке податке из различитих извора у комбинацији са одређеним показатељима и предуслов је побољшања функционалног извештавања Владе путем чешћег подношења извештаја о раду пореске администрације.

С обзиром да је остварење планираног нивоа пореских прихода најважнији задатак у процесу управљања пореском администрацијом велики је значај свеобухватних програма спровођења мера побољшања испуњења пореских обавеза у оним областима у којима тај ниво није задовољавајући. Са аспекта дугорочних, стратегијских циљева посматрано, пореска администрација би требала да се бави наведеним појавама и да установи план управљања ризицима у свом раду. Она мора да развија сопствене капацитете да би била оспособљена да се бави резултатима свог рада, развојем, чиниоцима који утичу на њен рад. Развој система оцене рада пореске администрације у великом броју земаља је постао дугорочан процес, свакако јако битан за побољшање постојећих програма њеног рада и за преиспитивање њиховог квалитета. Уопште, примена напредних пословних процеса би требала да буде перманентна тенденција.

Тренд давања или повећања аутономности пореске администрације је једна од кључних одлика реформи у претходним годинама.¹³ Два су главна аргумента која подржавају овај процес:

1) Пракса показује добре резултате у раду пореске администрације у развијеним земљама где она ужива значјан степен независности у обављању својих функција. У земљама у којима је ефикасност рада администрације нижа циљ је био побољшање квалитета рада и располагања средствима којима се финансира рад администрације, али и борба са корупцијом. У земљама са

¹³ Patricio Castro, *New Trends in the Organization of Customs Administration (Autonomy of Tax and Customs Administration: Issues and Experiences)*, IMF, 1997; Наведено према: Хасиба Хрустић, *Нове тенденције у реформи пореске администрације*, стр. 377

ефикаснијом пореском администрацијом основни циљ је био елиминисање политичког утицаја на њен рад;

2) Путем давања веће аутономије пореској администрацији били су изражени напори да се повећа професионалност администрације.

Аутономност пореске администрације подразумева: финансијску независност; административну независност тако да сама одређује административну политику и циљеве, уређује запошљавање персонала у администрацији и структуру зарада, напредовање у радној каријери, обављање програма едукације и унутрашње контроле рада.¹⁴

Обезбеђење завидног степена професионализма у раду је предуслов доследне примене пореских прописа, елиминисања утицаја различитих интересних лобија, предлагања измена пореских прописа које би поједноставиле и појединиле порески поступак. Унутрашња контрола рада путем шифрираних персоналних приступа за обављање задатака за особље пореске администрације ради провере да ли се поступак примењује на прописан начин би могла да пружи битан допринос побољшању дисциплине запослених, смањењу корупције и развоју културе опорезивања.

Ради даљег промовисања професионалности у обављању послова један број земаља се определио за приватизацију свих или једног дела функција пореске администрације, оснивајући аутономне пореске агенције уз следеће аргументе: запослени у пореској администрацији би морали да буду стимулисани, односно награђивањи према залагањима за ефикасно обављање задатке, према степену класификације кадрова са јасно дефинисаним одговорностима за свако радно место што је теже постићи ако је пореска администрација део јавног сектора; неопходно је успоставити стабилност у запошљавању особља које би остало довољно дуг период да оправда одговарајућу обуку кроз коју се оспособљава за пружање услуга на високом нивоу; радна атмосфера мора бити ослобођења политичког утицаја. Аутономне пореске агенције се финансирају на бази износа средстава по утврђеном проценту од износа наплаћених прихода и изван су контроле Министарства финансија, са сопственим програмом рада и пружања услуга обвезницима.

¹⁴ Ibid., стр. 378

Овакве околности пружају могућност запослења професионалног, специјализованог и компетентног особља са конкурентним зарадама.¹⁵

3. Стање у пореским администрацијама земаља у транзицији

У земљама у транзицији (ЗУТ), у оквиру структурне реформе, пореска реформа - реформа пореског система и пореске администрације има важну улогу у преласку на тржишну економију. Пореска (фискална) и монетарна стабилност су битне компоненте макроекономске стабилности ових држава. Пореска област је најне-стабилнији и најмање схваћен део транзиције, суочен са многим ограничењима која проистичу из саме природе бића ових друштва. Већина ЗУТ је почела да обликује свој порески систем и пореску администрацију без пореске традиције, финансијске, кадровске и техничке подршке.

Успешан процес транзиције захтева ефикасан рад државе која је у стању да обезбеди позитивне привредне резултате и задовољи социјалне потребе да би реформе биле прихватљиве. Ургентан изазов за ЗУТ је на који начин обезбедити средства за реалну подршку буџетских расхода. У условима нераз-вијеног и нестабилног политичког амбијента где долази до необузданог развоја пореске утаје, када корупција смањује потенцијалне приходе, тако да приходи опадају брже од трошкова буџетски дефицит је тешко избећи. Смањење пореза, јавне потрошње, трошкова државе и способност наплате пореских прихода такође су кључни проблеми.

Темпо остваривања пореских реформи у ЗУТ је различит. Развијеније транзиционе земље, земље са значајнијом пореском традицијом и бољом пореском администрацијом, биле су у стању да у краћем року остваре већу компарбилност својих пореских система са пореским системима развијеног света (установљењем и увођењем синтетичког пореза на доходак грађана и пореза на додату вредност). С друге стране, један број транзиционих земаља је још увек у процепу између затеченог стања и могућности да се спроведу радикалне промене у наслеђеној пореској структури и пореској администрацији. У настојању за што бржим променама, у тим земљама, се предлажу решења која су у датим околностима неспроводива.

¹⁵ Ibid., cit. стр. 380

Приметна је, такође, још једна појава а то је промена карактера транзиције пореског система и пореске администрације у неким ЗУТ. Добрим делом овај процес губи карактер процеса који се одвија аутономно и са ефектима само на унутрашњем плану. Неумитан ток светског процеса глобализације истовремено значи губитак контроле над транзиционим процесом који сам постаје предмет контроле водећих економских и политичких сила. Укључивање транзиционих земаља у токове глобализације (и преко пореске области) иде темпом који је условљен потребама и интересима земаља центра.

Главне критике пореске сфере ЗУТ углавном се односе на сложеност пореске администрације и на чињеницу да обвезници тешко могу да схвате порезе и да им се повинују. Овакво стање захтева едукацију и културу опорезивања и активног и пасивног субјекта порескоправног односа.

Област пореске администрације транзиционих земаља захтева бројне промене које се, у основи, могу сврстати у две групе:

1) реално концептуално осмишљавање и прецизно аналитичко формализовање система организације пореске администрације који би могао да се изгради као замена за постојеће стање из кога треба што пре и то дефинитивно изаћи;

2) то је сама имплементација оног што се на тај начин испланира.

Промене би, укратко речено, требало да буду следеће: организација администрације по функционалном моделу; увођење ПИС-а; стална едукација пореског особља, посебно особља које обавља послове пореске контроле; пружање помоћи у информисању пореских обвезника и модернизација услуга администрације; прецизирање и заштита права пореских обвезника. Све ове промене ће пратити серија парцијалних, финих регулисања и дотеривања на основу сигнала које шаље пракса. Уколико се њихов број временом смањује сигурно је да су адекватне промене учињене. Крајњи циљ би требало да буде образовање модерне, самосталне, одговорне, за контролу од стране друштва отворене институције пореске администрације која, без обзира на своје посебности, треба да примењује све оно што захтева развој јавне управе.

4. Оцена рада Пореске управе Србије и предлог даљих праваца њене реформе

Србија је започела процес транзиције са неефикасном и неекономичном пореском администрацијом. Будући неприпремљена са кадровског и организационо-техничког аспекта она није могла, на прави начин, да одговори потребама и захтевима пореског законодавства које је, у претходном периоду, било јако променљиво. Питању едукације пореских службеника и питању информисаности обвезника о пореском систему није посвећена потребна пажња. Реформа пореске администрације је била више реторичка, нормативно-правна (на папиру), али не и стварна, делатна, фактичка.

Пореска управа Србије, и поред неких напредака, још увек значајно заостаје у трансформацији, развоју и примени нових стручних знања и нових метода управљања. Она нема добро организовану функцију пореске контроле и интегрисан порески информациони систем. Логичка последица оваквог стања је стално одлагање увођења у српски порески систем синтетичког пореза на доходак грађана и пореза на додату вредност.

Главна тенденција у реформи наше пореске администрације треба да буде стварање законите, политичке неутралне администрације која пружа правну сигурност, која је окренута ка пореском обвезнику - дакле, отворена, ефикасна и квалитетна управа са нижим трошковима. То значи промену начина њеног функционисања - превазиђени концепт управе као власти над грађанима треба заменити савременим услужно-орјентисаним, експертским моделом управе који је у функцији остварења права обвезника и у функцији остварења јавног интереса.

Пореска управа Србије мора да се усавршава у свим својим функцијама и у свим релацијама односа које има са државом, пореским обвезницима, другим државним органима, пореским администрацијама других држава (посебно Европске уније), а мора развијати и интерне услове, претпоставке и односе да своје функције, послове и задатке ефикасно остварује. Савремене пореске управе нема без децентрализације и преношења иницијативе и овлашћења на нивое на којима се непосредно контактира са пореским обвезницима а то су порески органи на нивоу локалне самоуправе (општине). Однос пореска управа - порески обвезник је критична тачка за сваку пореску власт и зато Влада мора да се труди да овај однос унапреди.

Најкрупнији недостатак који оптерећује нашу државу је принципијелна неприлагођеност захтевима савремене јавне управе и развијене тржишне привреде и конзервативна приврженост старим процедурама и обрасцима понашања. Излаз треба наћи у поступању које значи одлучно хватање у коштац са гломазном институционалном баштином предходног поретка.

Од Пореске управе Србије се очекује коренита промена стања кроз снажан доток нових знања, најшире коришћење релевантних иностраних искустава, али не и предузимање готових, наших посебностима неприлагођених модела организације и функционисања пореске администрације. Такође би требало предузети мере јачања пореске дисциплине, подизања и јачања пореског морала, едукације пореског персонала и пореских обвезника и рад на заштити права пореских обвезника. Ваља наћи баланс између реобразовања старих кадрова и обучавања нових који ће постепено преузимати Пореску управу Србије.

Перманентна тенденција би требала да буде изградња капацитета српске Пореске управе кроз процес њеног оспособљавања за "трајно" учење, управљање променама и усавршавање које се никада не завршава. Она мора да поштује уставне и демократске принципе и норме права, посебно пореског и управног. Колико се наша пореска администрација буде мењала, учила и прихватала стандарде рада модерних и ефикасних пореских администрација, толико ће бити и спремна да одговори задатку који се пред њом поставља - то је стратешки, тежак и дугорочан задатак прилагођавања Европској унији у пореској области.

Имајући у виду чињеницу да је реформа пореске администрације у Србији суочена са низом кадровских, идеолошких, финансијских, техничких и других ограничења треба очекивати да реформа буде дугорочан процес.

Солидна изградња институције Пореске управе је задатак од врхунског значаја док транзиција траје, изузетно тежак јер је транзиција време институционалних континуитета и дисконтинуитета. За Србију, као земљу са недовољно развијеним осећајем за тржишну економију, рањивом социјалном и привредном структуром, као и неразвијеном пореском традицијом и културом ово ће бити огроман подухват.

Мора се имати у виду чињеница, поткрепљена снагом бројних аргумената о актуелном стању у коме се налазимо, да ће свако даље одлагање корените реформе пореске администрације имати за последицу то да ће од момента када буде почела да се одвија спољње окружење, односно промене и интереси у европским и светским размерама сузити границе у којима ће се реформа одвијати под унутрашњом иницијативом и контролом.

Закључак

Добра пореска политика се не може применити без квалитетне пореске администрације. Свака промена пореских закона захтева и промене у раду пореске администрације.

Процес глобализације и бројни изазови данашњег времена постављају пред пореском администрацијом захтев да њен рад буде и економичнији и ефикаснији. Нови трендови у њеној реформи - успостављање, односно проширивање аутономије пореске администрације, одвајање неких послова пореске администрације од јавног сектора, увођење елемената конкуренције у раду пореске администрације заслужују посебну пажњу.

Искуства спроведених реформи пореске администрације у развијеним земљама су од великог значаја приликом конципирања и спровођења реформе пореске администрације у транзиционим земљама, као саставног дела укупне транзиције ових земаља, који треба да пружи могућност за њихову постепену интеграцију у европске токове и структуре.

Пореска управа Србије мора на нови начин и суштински да реши укупне проблеме свог рада, организације и развоја, да делује одговорно, објективно и самостално и да се ослободи политичког и других утицаја на свој рад.

Одговорност Пореске управе Србије, комплексност, специфичност, значај, осетљивост, диверзификованост послова којима се она бави, тежина последица њене неефикасности и неекономичности, процес демократизације у друштву, процес пореске хармонизације и други бројни разлози захтевају њену безпоговорну и неодложну модернизацију.

Marina Dimitrijević, LL.M.

Teaching Assistant

Tax Administration Reforms in Current Conditions

Summary

This paper deals with the issue of modern tax administration reforms and the results achieved. The focus is on the reforms and the essential changes carried out in the field of organization, management and work control of tax administration. Special attention has been given to the relationship of tax authorities and taxpayers.

In democratic societies, tax administration has been given a new role - it has become a financial service rather than a public institution it used to be. It means that there has been a change in the concept of its functioning, namely the concept of the authority having power over its citizens (tax payers) has been replaced by a new one offering a service and an expert management which is implemented to help its tax payers satisfy their rights and interests, thus simultaneously achieving the function of public interest.

Considerable attention is also given to the latest trends in the administration reforms, such as autonomy, privatization of certain administrative functions, and integrating with the customs administration which had been separated.

There is a general review of tax administration situation in the countries in transition with an insight into the situation in tax administration management in Serbia, emphasizing the need for further reforms in this area.

Key words: tax administration reforms, new trends in tax administration reforms, tax administration in the countries in transition, tax department in Serbia.